

10 gr.

ABC

NOWINY CODZIENNE

W

10 gr.

Nr. 378 A

Warszawa, poniedziałek 29 listopada 1937 r.

Rok XII

„To brylant i trzeba go cenić“ Sensacyjna kariera b. wiceprezydenta w Łucku

Dla oświecenia stosunków panujących na Wołyniu, niezmiennie charakterystyczną jest sprawa wiceprezydenta Łucka Wasilewskiego, który poprzednio pełnił funkcje szefa wydziału bezpieczeństwa w Urzędzie Wojewódzkim w Włocławku i był jednym z najbardziej zaufanych ludzi wódzkiego Wołynia i był jednym z nich go z tego stanowiska dekretem Ministerstwa spraw wewnętrznych, Wasilewski został wiceprezydentem m. Łucka, na którym to stanowisku dokonał szeregu nadużyć.

W dniu 2 stycznia rozpoczęto w tej sprawie dochodzenie prokuratorskie, a w lutym b. r. Sąd Okręgowy w Łucku skazał Wasilewskiego na 5 lat więzienia z pozbawieniem praw obywatelskich na lat 10. W lipcu b. r. wyrok ten został zatwierdzony przez Sąd Apelacyjny w Lublinie, od którego wyroku Wasilewski kasacji nie zakładał.

MOTYWY WYROKU

Posłuchajmy opinii Sądu Okręgowego w Łucku w tej sprawie (motywy wyroku):

„Sąd uważa za swój obowiązek jednocześnie podkreślić, że na łagodny stosunkowo wymiar kary ze względu na nader ważne nasilenie złej woli u oskarżonego Wasilewskiego wpłynął jeden moment, a mianowicie zachowanie się jego władz nadzorczych — w pierwszym rzędzie jego ówczesnych przełożonych bezpośrednich, byłych prezydentów miasta, w głównej zaś mierze Urzędu Wojewódzkiego, który nie wykorzystał szeregu prawnych co do koniecznej kontroli nad działalnością oskarżonego. Miał bowiem obowiązek wglądu w tę działalność, gdyż z przedstawionych przez zarząd miasta rocznych zamknięć budżetowych musiał wiedzieć, że mają tam miejsce rzeczy bezprawne i niedopuszczalne, a ponadto o nadużyciach w zarządzie miejskim informowany był kilkakrotnie przez osoby z zewnątrz (świadek Starczewski).

Obowiązków powyższych władze nadzorcze jednak nie dopełniły, dając tym możność Wasilewskiemu uprawiać przez dłuższy czas swą działalność przestępczą, która przerwała do stała dopiero wkroczeniem urzędu prokuratorskiego“.

„TO GŁUPSTWO“

Motywy sądu wspominają o osobie świadka Starczewskiego, który informował Urząd Wojewódzki o nadużyciach Wasilewskiego. Zobaczymy, co zeznał na rozprawie św. Starczewski Michał, członek Komisji Rewizyjnej m. Łucka. Zeznania te przytaczamy w streszczeniu:

„Świadek Starczewski stwierdził, że po zamknięciu rozrachunków za pierwsze półrocze 1935/36, na koncie Wasilewskiego figurowały duże zaległości. Poinformował o tym prezydenta miasta Wężyka, który oświadczył mu w odpowiedzi: „To głupstwo“. Gdy świadek zażądał, jako członek Komisji Rewizyjnej, ksiąg, stwierdził, że dalsze powiększanie się zaległości. Za żądaniem wówczas zwołania kom. rewiz. w tej sprawie. Żądanie to nie zostało jednak uwzględnione. Gdy po zakończeniu roku budżetowego również nie zwołano Komisji, świadek udał się do wojewody Józewskiego i poinformował go o tych faktach. Wojewoda Józewski podziękował mu za obywatelskie stanowisko i obiecał energicznie zająć się tą sprawą. Wyraził przy tym zamiar zwołania specjalnej Komisji i prosił, by świadek Starczewski zgłosił się wziąć udział. Komisji jednak nie zwołano“.

Z zeznań świadka Wężyka warto przytoczyć jeden niezmiennie charakterystyczny fragment.

Braźni on następująco: „Gdy przyjechałem objąć stanowisko prezydenta m. Łucka, wojewoda

Józewski przedstawił mi Wasilewskiego, jako najlepszego kolegę i lojalnego podwładnego, zasługującego na pełne zaufanie. Powiedział: „To brylant i trzeba go cenić“.

Opinią wojew. Józewskiego o Wasilewskim nie podzielało najwidoczniej Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, jak widać z dokumentu, który przytaczamy poniżej. Jest to dokument oznaczony „tajne“, jednak wobec odczytania go na jawnej rozprawie sądowej, nie stoi na przeszkodzie jego opublikowaniu:

MINISTERSTWO SPRAW WEWN.
Nr. Pers/W—298/12— Tajne
Warszawa, 23. I. 1937 r.

Po Pana Sędziego Okręgowego Siedzącego Sąd Okręgowy w Łucku.

Na pismo z dnia 4. grudnia 1936 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przesyła niniejszym z zastrzeżeniem zwrotu akta osobowe byłego radcy w Urzędzie Wojewódzkim Wołyńskim, Stefana Wasilewskiego.

Wasilewski został zwolniony ze

służby dekretem M. S. Wew. z dn. 30. X. 1933 r. Nr. Pers. W—298/8 z powodu otrzymania wiadomości, że jest podejrzanym o współudział w aferze przemytu ludzi do Rosji Sowieckiej. Wobec tego, iż w chwili otrzymania przez Ministerstwo wiadomości o tym, sprawa znajdowała się już w dochodzeniu władz sądowych, dochodzenie administracyjne przeciwko Wasilewskiemu prowadzone nie było.

Dyrektor Biura Personalnego
(—) Inż. St. Kucharski.

DLACZEGO?

Dekret Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o zwolnieniu Wasilewskiego ze służby, jak widać z przytoczonego dokumentu, wydany był w dniu 30 października r. 1933. Natomiast prezydent m. Łucka p. Wężyk obejmował swoje urządowanie w początkach 1935 r. i wówczas to wojewoda Józewski wydał wobec niego swoją opinię o Wasilewskim, którą przytoczyliśmy powyżej.

Czyż mamy przypuścić, że wojewoda wołyński nie znał treści dekretu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zwalniającego Wasilewskiego ze służby państwowej, jako podejrzanego o współudział w aferze przemytu ludzi do Rosji Sowieckiej? Jak mógł niemal w dwa lata później wydać

tak pochlebną opinię o Wasilewskim?

Dlaczego powiedział Pan, Panie Wojewodo, że Wasilewski, to brylant i że trzeba go cenić? My wiemy, że ów „brylant“ podejrzanym poprz. dno o udział w aferze przemytu ludzi do Rosji Sowieckiej, skazany został następnie prawomocnym wyrokiem sądu na 5 lat więzienia i pozbawienie praw obywatelskich na lat 10.

Nieudana impreza woj. Grażyńskiego. Cuchnące gazy na akademii „czwórporozumienia“

Międzyorganizacyjny Komisyj Porozumiewawczy (woj. Grażyński), celem „zbliżenia międzyorganizacyjnego“ urządziła w niedzielę, dnia 27 bm. w teatrze Letnim akademię. Już na samym początku wynikł przykry incydent, który na łamach ABC omówiliśmy obszernie, między organizatorami a pocztami sztandarowymi w wyniku którego Komendant Chorągwi męskiej Henryk Wechsler poczuł się zmuszonym odprawić je, tak, że akademii odbyła się bez udziału harcerskich pocztów sztandarowych.

Przy nielicznej obecności z półgodziennym opóźnieniem, rozpo-

„NIE-ZYDA WOLNO OKRASC, T. J. OSZUKAĆ GO W RACHUNKU ITP., BYLE TEGO NIE ZMIARKOWAŁ, GDYŻ IMIĘ BOŻE MOGŁOBY BYĆ ZNIEWAZONE“, (Talmud).

Proces Starzyński — Studnicki rozpoczyna się dzisiaj po 10-o dniowej przerwie

W dniu dzisiejszym, po 10-dniowej przerwie, rozpoczyna się przed Sądem Okręgowym w Warszawie dalszy ciąg sensacyjnego procesu przeciwko Władysławowi Studnickiemu z oskarżenia tymczasowego prezydenta stolicy, p. Stefana Starzyńskiego.

P. Władysław Studnicki, który jak wiadomo, zaniemógł w dniu 19-ym b. m. na bolesną dusznicę, czuje się obecnie dobrze i należy przewidywać, że stawi się na rozprawę w dniu dzisiejszym. Podczas przerwy w procesie pełno-

mocnicy stron złożyli sądowi szereg wniosków i dokumentów. Decyzja Sądu w tych sprawach będzie ogłoszona prawdopodobnie w dniu dzisiejszym.

Również dziś zeznawać będzie w charakterze świadka oskarżyciel prywatny, p. Starzyński, który poprzednio złożył jedynie swoje wyjaśnienia, a obecnie odpowiadać będzie na pytania stron.

„ABC“ — tak jak poprzednio przynosić będzie codziennie obszernie sprawozdania z przebiegu tej sensacyjnej rozprawy.

23 osoby zginęły

w katastrofalnej powodzi

HAWANA, 28.11. Liczba ofiar powodzi w prowincji Oriente wynosi 23 zabitych i około 40 rannych.

**ABC W CAŁYM KRAJU
KOSZTUJE 10 GR.**

**W PRENUMERACIE ZŁ. 2,30
Z DOSTARCZENIEM DO DOMU**

7 nagich żołnierzy Polaków owiniętych drutem kolczastym spalili Ukraińcy

STANISŁAWÓW, 28. 11. (tel. wł.). Przed Sądem Okręgowym w Stanisławowie rozpoczął się sensacyjny proces ukraińców: Michała Mackiwowa, Dymitra Kuplaka, Fiedora Zapuchlaka i Wasyla Wiczarowa, którzy przed 19-tu laty wymordowali w straszny sposób patrol polskich żołnierzy.

Podczas walk polsko - ukraińskich wszyscy oskarżeni nie bę-

dąc żołnierzami przygotowywali w okolicy Jezupola w powiecie stanisławowskim zasadzkę na oddział polski. Zdołali oni wówczas wziąć do niewoli 7-miu żołnierzy polskich, których po straszliwych torturach, nagich, owiniętych drutem kolczastym, powiesili u pułapu stodoły w jednym z gospodarstw w Jezupolu. Zbrodniarze podpalili następnie

stodołę tak, że nieszczęśliwi żołnierze Polacy spalili się żywcem.

Sprawcom bestialskiej zbrodni przez 19 lat udawało się uciec dzięki sprawiedliwości i dopiero niedawno władze śledcze wpadły na trop zbrodniarzy.

Proces morderców żołnierzy polskich potrwa parę dni i obudzi zainteresowanie w Stanisławowie i okolicy.

Po omacku ku Polsce

O 140 km na północ od Warszawy leży kraj, o którym w Polsce wiedzą bardzo niewiele, który dla przeciętnego Polaka ma charakter do pewnego stopnia egzotyczny. Ten kraj tak bliski, a niestety daleki — to Mazury Pruskie.

Przewodnikiem, który nas prowadzi do tego kraju tysiąca jezior, jest Melchior Wańkowicz. W swej pięknej książce „Na tropie Smętka“ daje nam wizję tego kraju, bliskiego nam krwią jego ludności, a oddzielnego od nas czarnobiało-czerwonymi słupami granicznymi.

Książka ta jest niepowszednim zjawiskiem literackim. W krótkim czasie — zjawisko niemal niespotykane w Polsce — osiągnęła piąte wydanie. Stała się ośrodkiem ożywionych dyskusji. Niemcy zaatakowali ją

w sposób bardzo ostry. W niektórych kołach polskich spotkała się z nieuzasadnionym zarzutem, jakoby wyjawienie w niej szeregu nazwisk naraziło wiele osób na wielkie przykrości ze strony władz niemieckich. W każdym razie rzecz niewątpliwa — książka ta poruszyła fale opinii nie tylko w Polsce.

Zawdzięcza to niewątpliwie swej wartości czysto literackiej. Ale nie tylko temu. Może głównym źródłem niezwykłego powodzenia jest sam temat. Temat, który do pewnego stopnia jest wyrzutem sumienia dla Polski — ta oddalona od nas krwawiącą się granicą kraina Smętka.

Dziś kraina ta pozornie jest dla Polski stracona. Na całych Mazurach Pruskich nie ma ani jednej polskiej szkoły. Dziś lu-

dzie o „rasowo-niemieckich“ nazwiskach, jak Adamski, Czarnowski, Grzegorzek, Kiliński, Stowik, Sosna, Trzeciak są hitlerowskimi kandydatami do pruskiego landtagu.

A było inaczej... Stany pruskie błagały króla polskiego o pomoc przeciwko przeniewierczemu Zakonowi Krzyżackiemu. Na wszechmocy królewskiej wykładał Polacy. Na zamku królewskim rządził namiestnik polskiego króla. A śmierć za wierność dla Rzeczypospolitej Polskiej od pruskiego kata ponosili Kalkszteinowie...

Jaka będzie przyszłość...? Któż dziś może z całą pewnością to przewidzieć. Wiemy jedno — po omacku ku Polsce i dziś podążają jednostki. Upartą rewindykator polskości, Wojciech Kętrzyński, b. dy-

rektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, jako uczeń nie znał języka polskiego. A dr Kurt Obitz, nie posiadający ani krzty krwi słowiańskiej w żyłach, z Niemca staje się Mazurem, a z Mazura przekształca się na Polaka. Wymowna jest siła naszej Ojczyzny, „dla której ciągnęły dusze Baseinów, Hechtów, Retzkanów, Rothów, Kalkszteinów i Obitzów“.

Przyszłość jest pokryta zasłoną tajemnicy. Ale wiara silniejsza od Smętka, panującego dziś nad krainą tysiąca jezior, każe nam wierzyć w lepszą, jaśniejszą przyszłość. Byłoby wznagało się i potęgowało to wielkie ognisko polskości, która umiała w przeszłości i potrafi w przyszłości przyciągać dusze najlepszych.

Jan Korolec.

26 osób aresztowano w związku z aferą „Kagulardów“

PARYŻ, 28.11. W końcu drugiego tygodnia śledztwa liczba aresztowanych w związku z sprawą „kagulardów“, wynosi 26 osób.

W dniu wczorajszym przeprowadzono rewizję w siedzibie Unii komitetów samoobrony przy ul. Lisbonne 44. Skonfiskowano tam szereg dokumentów i ustalono kil-

ka nazwisk. Stwierdzono też, iż Unia przeprowadziła szereg rozmów telefonicznych z przedsiębiorcą Volle z Villemomble, zamieszkanym w spisku. Fakt ten ma pewne znaczenie prawne, gdyż wobec posiadania broni przez oskarżonych, usprawiedliwione jest oskarżenie ich o utworzenie stowarzyszenia przestępczego.

Komisja śledcza wyjeżdża dziś do Sofii

Dziś, w poniedziałek, wyjeżdża z Warszawy do Sofii specjalna komisja celem ustalenia przyczyn

katastrofy polskiego samolotu.

Komisja, w skład której wchodzi m. in. inż. Małecki z departamentu lotnictwa oraz doskonale pilot Płoczyński wespół z komisją bułgarską, po przybyciu do Sofii, uda się na szczyt góry Mozałowski Rit, gdzie uległ katastrofie polski samolot komunikacyjny.

Król Borys powrócił do Sofii

SOFIA, 28.11. Dziś rano powrócił do stolicy z podróży swej do Londynu, Paryża i Białogrodu król Borys, witany na dworcu przez członków rządu i przedstawicieli korpusu dyplomatycznego.

Ks. Starhemberg uzyskał unieważnienie małżeństwa

SALZBURG, 28.11. Sąd konsystorski, jako druga instancja, unieważnił małżeństwo b. wicekanclerza Austrii, ks. Starhemberga z hrabiną Salm Reifferscheidt. Unieważnienie tego małżeństwa książę domagał się już oddawna.